

ارزیابی تاثیر رسانه های نوین بر ارکان خانواده
(مطالعه موردی : شبکه های اجتماعی تلفن های هوشمند)

مهدی بابایی پور

مدیر روابط عمومی و

دبیر شورای فرهنگی، دینی شرکت اب وفاضلاب شهری لرستان

چکیده

عصر حاضر، عصر ارتباطات موبایلی شاهد دگرگونی های فراوانی بوده است. درنوردیدن مرزهای جغرافیایی و تغییر فضای تکنولوژیک، زندگی روزمره بسیاری از افراد را تحت تاثیر خود قرار داده است. در این میان خانواده به ویژه فرزندان به عنوان گروهی که عموماً در پذیرش تکنولوژی های نوین پیش قدم بوده، بیشتر از سایر اقشار تحت تاثیر فضاهای مجازی دچار تغییر و دگرگونی گشته است. در مقاله حاضر چگونگی نقش رسانه های نوین به ویژه تلفن های همراه هوشمند در زندگی روزمره خانواده ها با بررسی چالش ها و فرصتها، نقش بانوان در نحوی استفاده و مدیریت صحیح تلفن همراه بررسی شده است. روش تحقیق ترکیبی از توصیفی - کتابخانه ای - کیفی است و از روش مصاحبه نیم ساخت یافته به روش تحلیل تماتیک یا موضوعی (تحلیل درون مایه) برای تحلیل داده های گردآوری شده استفاده گردیده است. این نوع تحلیل عبارت است از تحلیل مبتنی بر استقراء تحلیلی که در آن محقق از طریق طبقه بندی داده ها و الگو یابی درون داده ها و برون داده ها به یک سنخ شناسی تحلیل دست می یابد. براساس نتایج این تحقیق شبکه های رسانه ای نوین به ویژه شبکه های اجتماعی موبایلی از عوامل اصلی طلاق عاطفی و بحرانهای هویت فردی است.

کلمات کلیدی :

شبکه های مجازی - تلفن همراه هوشمند-تکنولوژی نوین - اینترنت همراه-ارتباطات موبایلی

مقدمه و طرح مسئله

تلفن های همراه هوشمند که از تلفیق تلفن و اینترنت همراه به وجود آمده اند، در سال های اخیر نقش های زیادی علاوه بر نقش سنتی خود یعنی بر قراری تماس و ارسال پیام به خود گرفته و با قابلیت های چند گانه ای که پیدا کرده اند، دیگر صرفاً تلفن نیستند (لارسن، ۲۰۱۲: ۶۴۹، ۶۵۱). حتی پیش از توسعه فراوان قابلیت های این نوع تلفن، محققان معتقد بودند تلفن همراه به تکنولوژی ارتباطی و یک دستگاه اطلاعاتی چند گانه تبدیل شده است که مجموعه ای از قابلیت های متنوع را در اختیار کاربران خود قرار می دهد (للیه، ۲۰۱۲). ظهور تلفن همراه هوشمند مدرن به سال ۲۰۰۷ میلادی بر میگردد. زمانی که شرکت اپل اولین سری گوشی های آیفون را به بازار معرفی کرد (اگر، ۲۰۱۳). در دنیای امروزی نمی توان عرصه ارتباطات موبایلی را جدا از دیگر عرصه های رسانه ای مورد مطالعه و پژوهش قرار داد، چرا که مرزهای جدا کننده رسانه های مدرن روز به روز کم رنگتر می شود (گوگین و کرافورد، ۲۰۱۱، اسکرودر، ۲۰۱۰). از آنجا که تعریف ارتباطات موبایلی توسعه پیدا کرده و از سوی دیگر بسیاری از خدمات اینترنتی از طریق تلفن های همراه هوشمند قابل دسترسی هستند، چالشها و فرصتهای زیادی با ورود موبایل پیشرفته در زندگی روزمره به وجود آمده و سوالات زیادی مانند این که تکنولوژی جدید چه نقشی در زندگی روزمره ایفا میکند و پیامدهای اجتماعی آن چیست؟ و چه تغییراتی در سطوح فردی و اجتماعی زندگی روزمره خانواده ها به وجود آمده است، مطرح میگردد. گسترش فناوری های نوین در عرصه الکترونیک و رایانه در چند دهه گذشته، موجب پدیدار شدن انواع و اقسام لوازم و برنامه های الکترونیکی و رایانه ای از جمله اینترنت، تلفن همراه ماهواره وغیره در جهان شده است با وجود اینترنت، علاوه بر وجود دنیای واقعی و الگوهای ارتباط سنتی در آن، فضاهای

مجازی نیز ایجاد شده اند که نحوه‌ی تولید، انتقال و مصرف اطلاعات در آنها دیگر به شیوه‌ی سنتی صورت نمی‌پذیرد و این الگوها، کاملاً دگرگون شده‌اند. گسترش فضاهای مجازی، مانند سایر انواع دیگر تحولات و پیشرفت‌ها، پیامدها و آثار مثبت و منفی گوناگونی را در جامعه و زندگی کاربران این گونه‌ها ایجاد کرده است. مثبت‌ترین پیامد آن را می‌توان تسهیل و تسریع ارتباطات و تبادل اطلاعات دانست. منفی‌ترین پیامد آن را می‌توان به خطر افتادن حریم خصوصی افراد، منزوی شدن آنها و از هم‌پاشیدگی بنیان خانواده معرفی نمود. اصلی‌ترین علتی که می‌توان برای بروز این پیامدهای منفی بیان داشت، این است که در فضای مجازی افراد نمی‌توانند به شناخت صحیح و کافی از هم دست یابند. کودکان و نوجوانان عصر حاضر مانند کودکان و نوجوانان نسل‌های گذشته نیستند که تنها با بازی کردن با همسالانشان و تماشای کارتون‌های تلویزیونی سرگرم شوند. تقریباً تمامی این کودکان و نوجوانان از همه‌ی این فناوری‌ها یا برخی از آنها برخوردارند. صرف نظر از کاربرد وسیع این ابزارها، آنچه امروزه کاربرد وسیعی یافته و بخش وسیعی از فعالیت‌های روزمره‌ی افراد را پوشش می‌دهد، اینترنت و به تبع آن فضای مجازی است. کشور ما از نظر بهره‌مندی از اینترنت در بین ۱۸۷ کشور جهان رتبه ۸۷ را دارد که بر اساس طبقه‌بندی اتحادیه جهانی مخابرات جزء کشورهای متوسط به شمار می‌رود. ۳۵ درصد استفاده‌کنندگان اینترنت را قشر جوان تشکیل می‌دهند و میانگین صرف شده برای اینترنت ۵۲ دقیقه در هفته است (صادقیان، ۱۳۸۴). شبکه‌های دوست‌یابی در کشور ما به سرعت در میان جوانان ایرانی محبوب شده است و ایرانی‌ها رتبه سوم را در این شبکه‌ها کسب کرده‌اند (ستارزاده، ۱۳۸۶). فرهنگ رسانه‌ای اینترنت، فضای ذهنی جوانان را اشغال کرده و از آن مهمتر، نمایانگر نقش خانواده در کنار این ابررسانه است که والدین روی فرزندان خود تا چه حد کنترل تربیتی و نظارت اخلاقی دارند. نتیجه تحقیقات انجام شده در کشور، نشان می‌دهد که بیشترین استفاده‌کنندگان از اینترنت جوانان هستند و ۳۵ درصد از آنها به خاطر حضور در چت روم (اتاق گفتگو)، ۲۸ درصد برای بازی‌های اینترنتی، ۳۰ درصد به منظور چک کردن پست الکترونیکی و ۲۵ درصد نیز به دلیل جستجو، در شبکه جهانی هستند (بیابانگرد، ۱۳۸۷).

روش پژوهش

روش تحقیق ترکیبی از توصیفی - کتابخانه‌ای - کیفی است و از روش مصاحبه نیم ساخت یافته و تحلیل مضمونی مصاحبه‌ها استفاده شده است. مصاحبه نیم ساخت یافته، مصاحبه‌ای است که در آن، سئوالات مصاحبه از قبل مشخص می‌شود و از تمام پاسخ‌دهندگان پرسش‌های مشابه پرسیده می‌شود، اما آنها آزادند که پاسخ خود را به هر طریقی که می‌خواهند ارائه دهند. البته در راهنمای مصاحبه، جزئیات مصاحبه، شیوه‌ی بیان و ترتیب آنها ذکر نمی‌شود. این موارد در طی فرایند مصاحبه تعیین می‌شوند (دلور، ۱۳۸۳: ۱۵۸، بی، ۱۳۸۴: ۶۰۰).

جامعه آماری پژوهش حاضر ۲۰۰ نفر بانوان شاغل صنعت آب و برق لرستان می‌باشند. حجم نمونه ۳۵ نفر از بانوان شاغل شرکت آب منطقه‌ای می‌باشند. با توجه به موضوع مورد مطالعه، شیوه گردآوری مستلزم انعطاف‌پذیری در سطح وسیع است. بنابراین در این تحقیق، نمونه‌گیری به شیوه هدفمند از میان جامعه آماری صورت می‌گیرد و ملاک تعیین حجم نمونه نیز اشباع سئوالات تحقیق است. داده‌های این مطالعه با استفاده از مصاحبه نیم ساخت یافته که خاص پژوهش کیفی است گردآوری گردیده است و از روش تحلیل تماتیک یا موضوعی (تحلیل درون مایه) برای تحلیل داده‌های گردآوری شده استفاده گردیده است. این نوع تحلیل عبارت است از تحلیل مبتنی بر استقراء تحلیلی که در آن محقق از طریق طبقه‌بندی داده‌ها و الگو یابی درون داده‌ها و برون داده‌ها به یک سنخ‌شناسی تحلیل دست می‌یابد (محمدپور، ۱۳۹۲، ب: ۶۶).

سوالات اصلی پژوهش

۱-مهمترین عامل طلاق عاطفی چیست؟

۲-تاثیر شبکه های مجازی بر بحران هویت فردی چیست ؟

سوالات فرعی

۱-عوامل موثر بر گرایش مصاحبه شوندگان به استفاده از شبکه های اجتماعی موبایلی چیست ؟

۲-تصور مصاحبه شوندگان نسبت به میزان و نوع مصرف رسانه های نوین (شبکه های اجتماعی موبایلی) خود چگونه است ؟

۳-از دیدگاه مصاحبه شوندگان ، شبکه های اجتماعی چه تاثیری بر زندگی فردی و اجتماعی افراد داشته است ؟

۴-نقش زنان در مدیریت استفاده صحیح از شبکه های رسانه ای نوین چیست ؟

فرضیات

۱-شبکه های مجازی عامل مهمی در طلاق عاطفی است .

۲- شبکه های مجازی با بحران هویت فردی ارتباط دارد .

یافته های پژوهش

ویژگی های مصاحبه شوندگان

در این تحقیق سعی گردیده با طرح سئوالاتی سیمای کلی مصاحبه شوندگان مشخص گردد.

جدول ۱- وضعیت تاهل

وضعیت تاهل	پاسخگویان
متاهل	۳۰
مجرد	۵

جدول ۲- میزان تحصیلات

پاسخگویان	مدرک
۱	دیپلم
-	فوق دیپلم
۱۹	کارشناسی
۱۴	کارشناسی ارشد
۱	دکتر

از جداول بالا ویژگی های زیر را می توان استخراج کرد :

۱- در این پژوهش مصاحبه شوندگان بین ۳۰ تا ۴۶ سال سن داشتند .

۲- بیشتر مصاحبه شوندگان متأهل بودند .

۳- افراد با طیف شغلی، درآمدی و تحصیلات متفاوت بودند .

بحث

دلایل استفاده از شبکه های اجتماعی موبایلی

ظهور محیط جدید رسانه های دیجیتالی می تواند جنبه های منفی و مثبتی داشته باشد. پیدایش این نوع محیط رسانه باعث شده که میزان اطلاعات در دسترس افراد به شکل خارج از تصویری افزایش یابد. استفاده کنندگان از فیس بوک در دقیقه دو و نیم میلیون مطلب به اشتراک می گذارند. در جهان در هر دقیقه ۲۰۰ میلیون ایمیل ارسال می شود (گانلیوس ، ۲۰۱۴) . علاوه بر میزان اطلاعات، در دسترسی به این میزان از اطلاعات هم انقلابی رخ داده است. در سال ۲۰۱۴ ، ۸۷ درصد بزرگسالان آمریکایی از اینترنت استفاده می کردند (موسسه تحقیقات پیو ، ۲۰۱۴). باگسترش شبکه های اجتماعی موبایلی مانند کائو، تلگرام، وایبر، واتساپ و همچنین نسخه های موبایلی وب سایت هایی چون فیس بوک و لینکدین، به نظر می آید که جریان اطلاعات، فراگیر و غیر قابل کنترل شده است. بر همه واضح است که موبایل یا تلفن همراه یک وسیله سودمند برای ارتباطات مطلوب محسوب می شود و می توان از آن هم استفاده درست یا نادرست داشت به حدی که به اندازه سلاح های گرم می تواند در سطح کلاس و مدرسه خطرناک باشد، به زودی پیشرفتهای عجیب و غریب دستگاههای موبایل باعث تعجب همگان خواهد شد ، موبایل هایی که بوی بد دهان را به صاحبش هشدار خواهد داد، یا دستگاههایی که تغییرات مشکل ساز ضربان قلب و حالات اورژانسی را به صاحب موبایل و یا شرکت های بیمه و مراکز اورژانس اطلاع خواهد داد، استفاده از دفترچه تلفن، حافظه بالا برای ذخیره فایل های فشرده صوتی و تصویری، ضبط صدا، فیلمبرداری، عکس برداری و قابلیت های گوناگون برای والدین در کشورهای پیشرفته جهت ردگیری و کنترل فرزندان و نظارت از راه دور و غیره هر شخص را به فکر استفاده از آن می اندازد. به هر حال، به همراه داشتن موبایل در کلاس درس و مدرسه دارای ضررهایی بیشتر از فواید آن است و حداقل در شرایط فعلی که فرهنگ سازی لازم انجام نشده است، برای مدارس و والدین به یک بحران تبدیل شده است علی الخصوص وجود بلوتوث ها و پیامک ها و تراک های غیر اخلاقی و یا فیلمبرداری و گرفتن عکس از سایر دانش آموزان و انتشار آن در اینترنت یا از طریق

سی دی و بلوتوث، سوء استفاده های احتمالی دیگران از آنها، مشکلات زیادی را به وجود آورده است. با توجه به اینکه رسانه میتواند بصورت مستقیم و غیر مستقیم تمامی آحاد جامعه را تحت تاثیر قرار دهد اما تاثیر مهم آن از طریق اثرگذاری بر نهادهایی چون خانواده است. رسانه از ابزار گوناگونی در زمینه برنامه سازی برخوردار است و میتواند مفاهیم را در قالبهای متنوع و جذاب به مخاطب عرضه نماید. پیامد اثرگذاری رسانه را میتوان در دو قالب پیامدهای مثبت همچون افزایش سطح آگاهی اعضای خانواده در زمینه های مختلف از جمله موضوعات و مسائل جسمی، روحی و اصلاح رفتار فردی و جمعی و پیامدهای منفی چون افزایش خشونت خانوادگی، طلاق و جرائم اجتماعی مشاهده نمود. رسانه ها میتوانند بر موضوعاتی چون تربیت فرزندان و چالشهای درون خانواده موثر واقع شوند و بررسی پیامدهای رسانه ای در هر یک از این موارد میتواند چشم انداز روشنی از وضعیت و عملکرد آنها نشان دهد. رسانه های گروهی علاوه بر این که در فرایند ارتباطات و جابجایی اطلاعات در درون جامعه و ملل سهیم هستند در عرصه های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی به موازات تحولات عمیق در نهاد های سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و دگرگونی باورها و ارزشهای مسلم جامعه کارساز بوده و به عنوان یک دانشگاه عمومی در راستای شکوفایی و اعتلای فرهنگ جامعه زبان هدایت خویش را به کار بسته و جامعه را به سمت و سوی مطلوب هدایت می نمایند. از آن جا که الگوسازی رسانه برای والدین و فرزندان امری بدیهی است و تجربیات فراوانی این موضوع را به اثبات رسانده عملکرد رسانه در قالب طرح الگوهای موفق ضمن تقویت باورهای درست و تصحیح نگرش های نادرست منجر به تغییر رفتار به عنوان هدف غایی آموزش خواهد گردید. (شیخی، سمیرا و نیره السادات سعادت‌مند، ۱۳۹۳)

در نمودار ۱ برخی از نقاط قوت شبکه های مجازی بیان گردیده است .

نمودار ۱- نقاط قوت شبکه های مجازی

علل استفاده از شبکه های اجتماعی

در این پژوهش سعی شده است با سئوالات متفاوت دلایل استفاده از شبکه های مجازی مصاحبه شوندگان مشخص گردد. بدین منظور در جدول (۳) تم های اصلی که از پاسخ مصاحبه شوندگان استخراج گردیده دسته بندی شده است.

جدول ۳- علل استفاده از شبکه های اجتماعی

ردیف	تم ها و مضامین استخراج شده	دفعات اشاره با تم
۱	اعتیاد به شبکه های اجتماعی	۲۱
۲	اطلاع از آخرین تحولات علمی	۱۸
۳	آگاهی از اخبار داخلی	۱۷
۴	آشنایی با افراد جدید بدون شناخت هویت آنان	۱۷
۵	سهولت دسترسی به فناوری های روز	۱۷
۶	گرایش به برنامه های جدید رسانه های نوین	۱۵
۷	ارتقای سطح علمی	۱۵
۸	ارضای نیاز های روانی	۱۴
۹	تبادل تجربیات شخصی	۱۴
۱۰	ایجاد فرصت برابر برای گفتگوی افراد	۱۲
۱۱	تبلیغات و اطلاع رسانی رایگان	۱۲
۱۲	داشتن وبلاگ تخصصی	۱۱
۱۳	تنوع و گستردگی شبکه های اجتماعی	۱۱
۱۴	خود نمایی و مورد تایید بودن جامعه	۱۱
۱۵	خلاقیت و ونوآوری	۱۱
۱۶	آموزش و یادگیری	۱۰
۱۷	ورود به حریم خصوصی افراد در شبکه های مجازی	۹
۱۸	الگو برداری از مدل ها	۹
۱۹	دانلود موزیک	۹
۲۰	پزشکی و سلامت	۸
۲۱	رقابت با همسر در استفاده از شبکه های مجازی	۸
۲۲	شرکت در سازمان های مردم نهاد مجازی	۸
۲۳	تمایل به مطالب مذهبی در شبکه های مجازی	۷
۲۴	آشپزی و خانه داری	۶
۲۵	ایجاد روابط عاشقانه	۶
۲۶	جستجوی شغل و کسب و کار	۴

با توجه به نتایج جدول بالا، شبکه‌های اجتماعی با قابلیت‌هایی که در اختیار فرد قرار می‌دهد مانند ایجاد محیطی شخصی، انتخاب دوستان، آزادی در بیان نظرات و مخالفت با نظرات دیگران، آزادی در استفاده از تفریحات مختلف و...، حس از کنترل شخصی و اراده فردی را به کاربر خود منتقل می‌کنند. این آزادی عمل و حس کنترل، یکی از اصلی‌ترین دلایل گرایش افراد به خصوص جوانان به شبکه‌های اجتماعی است. همچنین بر اساس اظهارات مصاحبه شونده‌گان آشنایی با برنامه‌های جدید، طرح موضوع‌های شگفت‌انگیز و پرتحرک، خلق صحنه‌های اعجاب‌آور، ارائه‌ی اطلاعات جدید از جمله علل گرایش بیشتر به سمت شبکه‌های اجتماعی هستند اکثر افراد مصاحبه شونده معتقد بودند اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی یکی از عوامل مهم استفاده از آنها می‌باشد. بیشتر پاسخگویان علاوه بر اعتیاد، هزینه پایین و سهولت دسترسی به اخبار داخلی و خارجی را از دلایل استفاده از این شبکه‌ها دانسته‌اند. یکی از مصاحبه شونده‌گان اظهار داشت: شبکه‌های اجتماعی مجازی از قبیل فیس‌بوک، توئیتر، تلگرام، گوگل پلاس و... به بهترین حالت ممکن نیاز تنهایی انسان را برآورده می‌کنند و باعث می‌شود افراد در عین تنهایی و داشتن زندگی خصوصی، با جهان پیرامون خود ارتباطات گسترده‌ای نیز برقرار کنند. مصاحبه کننده دیگر ارتقاء اطلاعات علمی، آموزشی را از دلایل استفاده از این شبکه‌ها میدانند. مسئله دیگر این است که شبکه‌های اجتماعی بهشت افرادی است که دچار اختلال شخصیت خودشیفتگی هستند یا حداقل میل زیاد به محبوبیت دارند، زیرا آنها می‌توانند بدون داشتن روابط دوستانه واقعی، تعداد زیادی رابطه موهوم و تخیلی برای خود دست‌وپا کنند. بنابراین شبکه‌های اجتماعی مجازی توهم محبوبیت را صرفاً براساس کمیت تعداد دوستان برای فرد به وجود می‌آورد و افراد تصور می‌کنند شبکه‌های اجتماعی تنها جایی است که واقعاً می‌شود مردم را شناخت. حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی و کار با اینترنت، هر روز تجربه‌ی جدیدی را در اختیار کاربران قرار می‌دهد، یادگیری ساختن یک پست الکترونیک، یک وبلاگ، امکان تولید در این فضا، رفتن به صفحات دیگر کاربران، آشنایی با اصطلاحات این محیط مجازی و...، این موارد در درجه‌ی اول احساس فعال بودن و در درجه‌ی دوم حس غرور و عزت نفس می‌دهد. در ادامه فرد به مرور احساس می‌کند حضور در این فضا به او قدرت می‌دهد، بعد از مدتی نیز فرد در نزد خود برای حفظ این منزلت و غرور، بیشتر به این فضا قدم می‌گذارد.

تصور مصاحبه شوندگان به میزان و نوع مصرف شبکه های مجازی

در این پژوهش سعی شده است با سئوالات متفاوت میزان و نوع مصرف فضاهای مجازی مصاحبه شوندگان مشخص گردد. بدین منظور در جدول ۴ تم های اصلی که از پاسخ مصاحبه شوندگان استخراج گردیده دسته بندی شده است.

جدول ۴- میزان و نوع مصرف شبکه های مجازی مصاحبه شوندگان

ردیف	تم ها و مضامین استخراج شده	دفعات اشاره با تم
۱	تمایل به شبکه های اجتماعی	۲۲
۲	اختصاص زمان بیشتر به فعالیت در شبکه های اجتماعی	۲۲
۳	استفاده بیشتر از تلگرام و اینستاگرام	۲۲
۴	ترجیح اینترنت تلفن همراه به اینترنت رایانه	۲۲
۵	خرید اینترنتی	۲۱
۶	اختصاص زمان بیشتر به تماشای کلیپ و فیلم	۲۱
۷	ارتباط با سایر افراد و مشارکت در گفتگوها	۲۰
۸	پیگیری بحث ها و تبادل نظرها از طریق شبکه های مجازی	۲۰
۹	ترجیح فعالیتهای شبکه های اجتماعی به فعالیت در منزل	۱۸
۱۰	استفاده بیشتر از فیس بوک	۱۵
۱۱	تمایل به چت با دیگران	۱۵
۱۲	ترجیح شبکه های مجازی به دید وبازدید	۱۵
۱۳	جستجوی مدهای به روز در اینترنت	۱۴
۱۴	تمایل به آگاهی از اخبار داخلی و خارجی	۱۲
۱۵	دنبال کردن قصه ها از طریق شبکه های مجازی	۱۲
۱۶	تمایل به بازی های اینترنتی	۱۲
۱۷	دنبال کردن صفحه بازیگران در شبکه های اجتماعی و تاثیر در هویت فردی	۱۲
۱۸	اختصاص زمان بیشتر برای صحبت با تلفن همراه	۱۲
۱۹	ترجیح شبکه های مجازی به استراحت روزانه	۱۰
۲۰	پیگیری تبلیغات از طریق شبکه های اجتماعی	۱۰
۲۱	علاقه به آموزش از طریق شبکه های اجتماعی موبایلی	۱۰
۲۲	استفاده کمتر از شبکه های مجازی به دلیل مسئولیتهای زندگی	۶
۲۳	انتقاد به شبکه های مجازی	۶

با توجه به جدول بالا می توان افراد را به دو قسمت تقسیم کرد: ۱- افرادی که صرفا با تلفن همراه کار می کنند ۲- افرادی که هم با تلفن همراه و هم با رایانه کار میکنند. در این بین مصاحبه شوندهگان به دو گروه کاربران دائمی شبکه های مجازی و کاربران موقت تقسیم می شوند. کاربران دائمی ترجیح می دهند همه فعالیتها و کارهای روزمره خود را با استفاده از تلفن همراه، تبلت ویا رایانه انجام دهند. این افراد تمایل زیادی به جستجو در شبکه های مجازی دارند وعلاقه ای به مشارکتهای گروهی و خانوادگی ندارند. گروه دوم کاربرانی هستند که نیمی از وقت خود را به مسؤلیتهای زندگی و خانوادگی بدون حضور در شبکه های مجازی اختصاص می دهند و گروه سوم را افرادی تشکیل می دهند که تمایل چندانی به رسانه های نوین نداشته و فعالیتهای خود را به روش سنتی دنبال میکنند. بیشتر مصاحبه شوندهگان جزء گروه دوم بودند. به عبارت دیگر انجام کارهای خانه از قبیل خرید، پرداخت قبوض، جستجوی مدهای آرایشی و مزون های لباس، تماشای فیلم و کلیپ و ارتباط با سایرین را بیشتر از طریق اینترنت انجام می دادند. یکی از مصاحبه شوندهگان می گوید: من بیشتر وقتم را در تلگرام می گذرانم چون احساس میکنم مطالبش بیشتر به درد من میخورد و با مطالب احساس نزدیکی بهتری دارم. مصاحبه شونده دیگر برعکس ادعان میدارد کار با این شبکه ها جذابیت چندانی برای من ندارد و گفتگوی رو درو با دوستان و خانواده را بیشتر می پسندم. فرد دیگر می گوید وقتی که شما در یک شبکه اجتماعی عضو می شوید، می توانید افرادی که سلیقه شان شبیه به خودتان است را بیابید و گروهی از این افراد را در اطراف خود بسازید. برای مثال، اگر شما طرفدار فوتبال هستید و یا به کتاب علاقه دارید، می توانید که افرادی که سلیقه ای مشابه با شما دارند را پیدا کنید و با آنان به تبادل اطلاعات بپردازید. چون شما به جای دنیای واقعی در یک دنیای مجازی کار می کنید این فرصت را دارید که در گروه و اجتماعات بیشتری عضو شوید. با این شبکه ها شما در هر زمان که به اینترنت دسترسی پیدا کنید می توانید دوستانتان را ملاقات کنید. بنابراین از مطالب بالا می توان چنین برداشت کرد که هر یک از این افراد به دلایل گوناگون و برای رفع نیاز های خود در شبکه های مجازی فعالیت دارند. تبلیغات رایگان، سرعت بالای انتشار اخبار، آموزش مطالب مختلف، قابلیت پیام دهی لحظه ای، گرفتن و عرضه خدمات و کالا، حمایت شدن از سوی افراد همفکر، دادن یا گرفتن پیشنهادات و راه حل هایی در باره مسائل کاری ویا شخصی همه از دلایل سوق افراد به رسانه های نوین است.

تاثیر شبکه های اجتماعی بر زندگی فردی واجتماعی

در این پژوهش سعی شده است با سئوالات متفاوت تاثیر شبکه های مجازی بر زندگی فردی و اجتماعی مصاحبه شوندهگان مشخص گردد. بدین منظور در جدول ۵ تم های اصلی که از پاسخ مصاحبه شوندهگان استخراج گردیده دسته بندی شده است.

جدول ۵- تاثیر شبکه های اجتماعی بر زندگی فردی واجتماعی

ردیف	تم ها ومضامین استخراج شده	دفعات اشاره با تم
۱	اعتیاد به شبکه های اجتماعی	۲۱
۲	طلاق عاطفی	۲۰
۳	اختصاص وقت کمتر به فرزندان	۱۸
۴	کاهش مسئولیتهای زندگی	۱۸
۵	عدم توجه به افراد خانواده در هنگام کار با اینترنت	۱۶
۶	افزایش افسردگی	۱۶
۷	انزوا و گوشه نشینی	۱۵
۸	تاثیر پذیری از مطالب شبکه های مجازی	۱۵
۹	عدم تمایل به جمع خانوادگی و سرگرمی های سنتی	۱۵
۱۰	اتلاف وقت	۱۵
۱۱	اولویت شبکه های مجازی بر تربیت فرزند	۱۴
۱۲	بازی با فرزند	۱۴
۱۳	تمایل به شرکت در مهمانی های خانوادگی	۱۲
۱۴	خواندن کتاب	۱۲
۱۵	ارتباط و گفتگوی صمیمی با همسر	۱۲
۱۶	مشورت با خانواده	۱۲
۱۷	تمایل به مطالب مذهبی در شبکه های مجازی	۱۱
۱۸	کاهش تمرکز	۱۰
۱۹	جعل هویت و کلاه برداری	۱۰
۲۰	تزلزل کانون خانوادگی	۱۰
۲۱	به خطر افتادن حریم شخصی	۱۰
۲۲	سرقت اطلاعات شخصی	۱۰
۲۳	انحرافات جنسی و اخلاقی	۸
۲۴	افزایش اضطراب و استرس	۸
۲۵	پنهان کاری وعدم صداقت	۸

با توجه به یافته های جدول بالا وپاسخ های مصاحبه شوندگان چنین استدلال می شود که افراد با استفاده مکرر و زیاد از اینترنت دچار اعتیاد اینترنتی می شوند بطوریکه قطع بودن یا عدم دسترسی به اینترنت برای افرادی که دچار اعتیاد اینترنتی شده اند، باعث ایجاد حالات افسردگی و اضطراب می شود و این افراد برای رهایی از این حالات ناخوشایند دوباره به سمت استفاده از شبکه های اجتماعی و اینترنت می روند. اکثر مصاحبه شوندگان اعتقاد داشتند روابط در فضای مجازی به جایی

رسیده که دیگر خانواده‌ها حرفی برای صحبت با یکدیگر ندارند و فضای مجازی باعث تشکیل خانواده‌های دروغین برای افراد گردیده و سبب طلاق عاطفی شده است. با توجه به اینکه شبکه‌های مجازی و اینترنتی در حوزه‌های گوناگونی فعالیت می‌کنند، این امر باعث شده به‌روزی ابعاد مختلف زندگی افراد مجرد و متأهل تأثیر بگذارند. پیامدهایی از جمله دور کردن افراد از یکدیگر، طلاق عاطفی، ایجاد اعتیاد روانی، به خطر افتادن امنیت شخصی، ایجاد روابط خارج از چارچوب خانواده، بلوغ زودرس، تزلزل محیط خانواده و کاهش روابط و تعاملات اجتماعی از جمله اثرات مستقیم و غیرمستقیم فضای مجازی می‌تواند باشد. یکی از مصاحبه شونده‌ها می‌گوید با وجود آمدن فضای مجازی، فاصله‌های دور در سطح جهانی به یکدیگر نزدیک شده اما در حقیقت دیگر در کنار یکدیگر حضور نداریم و ارتباطات چهره به چهره از بین رفته که به دنبال آن سلامت جسمی و روانی افراد خانواده به خطر افتاده و ارتباطات عاطفی بین افراد خانواده کاهش پیدا کرده است. در خانواده‌ها، هرکسی تا وارد خانه می‌شود گوشی در دست می‌گیرد یا از کامپیوتر استفاده می‌کند و وارد فضای اینترنت می‌شود و خود را با این ابزارها سرگرم می‌کند. روابط در فضای مجازی به جایی رسیده که دیگر خانواده‌ها حرفی برای صحبت با یکدیگر ندارند، این شبکه‌ها آن‌چنان عواطف و احساسات را به سمت خود کشانده است که جوانان ما تحت سیطره این شبکه‌ها قرار گرفته‌اند و خانواده دیگر نمی‌تواند نقش خود را به خوبی ایفا کند و باعث ایجاد سوء تفاهم در جوانان متأهل می‌شود. مصاحبه شونده دیگر می‌گوید چون برنامه‌های صدا و سیما برایم جذابیتهایی ندارد و همسرم دیر وقت به منزل می‌آید بیشتر وقتم را با شبکه‌های اینترنتی می‌گذرانم. همچنین استفاده بیش از حد و نامناسب زوجین از شبکه‌های مجازی باعث نادیده گرفتن نیاز فرزندان می‌شود، زیرا افراد خانواده مدت زیادی را درگیر فضای مجازی می‌شوند حتی عده‌ای بیش از پنج ساعت به‌روزی این شبکه‌ها وقت می‌گذارند و به اصلی‌ترین نیاز فرزند که نیاز عاطفی است توجه نمی‌کنند و پدر و مادر فقط از لحاظ فیزیکی در کنار کودک بوده و برای دور کردن و رفع مزاحمت کودک گوشی هوشمند را از سن پایین در دست فرزندشان قرار می‌دهند و به این ترتیب کودک را وارد دنیای پرخطر مجازی می‌کنند و این در حالی است که اصلاً توجهی به عواقب و صدماتی که این فضا برای کودک در آینده خواهد داشت نمی‌کنند و حتی اگر بخواهند حساسیت به خرج دهند، چطور فرزند را قانع کنند که از این ابزار استفاده نکند زیرا خودشان مشغول استفاده از این دستگاه‌ها هستند. یکی از مصاحبه شونده‌ها بیان داشت فضای مجازی باعث تشکیل فضای دروغین برای فرد مجرد می‌شود، همسر دروغین تشکیل می‌دهد و به‌ظاهر نیازهای عاطفی خود را حل می‌کند، همچنین برای متأهلها فضایی را ایجاد کرده که همانند مجردها رفتار می‌کنند که دیگر احساس مسئولیت در قبال خانواده نمی‌کنند و باعث ایجاد فاصله گرفتن اخلاق در جامعه شده که منجر به شکل‌گیری دوستیهای نابه‌جا و غیراخلاقی و طلاق می‌گردد.

در نمودار ۲ برخی از چالش‌های استفاده از شبکه‌های مجازی بر خانواده ترسیم گردیده است.

نمودار ۲- تاثیر استفاده مدیریت نشده شبکه‌های مجازی بر خانواده

نقش زنان در مدیریت استفاده صحیح از شبکه های رسانه ای نوین

در این پژوهش سعی شده است با سئوالات متفاوت نقش زنان در مدیریت استفاده صحیح از شبکه های رسانه ای نوین مصاحبه شوندگان مشخص گردد. بدین منظور در جدول ۶ تم های اصلی که از پاسخ مصاحبه شوندگان استخراج گردیده دسته بندی شده است.

جدول ۶- نقش زنان در مدیریت استفاده صحیح از شبکه های رسانه ای نوین

ردیف	تم ها ومضامین استخراج شده	دفعات اشاره با تم
۱	مدیریت زمان برای جلوگیری از اتلاف وقت	۲۱
۲	جایگزین کردن ارتباطات چهره به چهره وصله رحم با فضای مجازی	۲۱
۳	گفتگو با همسر -تبادل اطلاعات و صحبت های کلامی	۲۰
۴	تایید کردن همسر و فرزندان	۱۹
۵	محبت و عشق ورزی	۱۸
۶	افزایش ارتباطات عاطفی افراد خانواده	۱۸
۷	صرف وعده های غذایی با افراد خانواده	۱۸
۸	تقویت اعتقادات مذهبی و دینی	۱۸
۹	تفریحات سالم	۱۷
۱۰	تربیت فرزند	۱۷
۱۱	فعالیت های فرهنگی	۱۶
۱۲	فعالیت های هنری	۱۶
۱۳	استفاده بهینه از اینترنت	۱۵
۱۴	اولویت قراردادن کارهای منزل	۱۵
۱۵	محدود کردن عضویت در گروه ها	۱۴
۱۶	برنامه ریزی دقیق، تعیین مدت زمان منطقی و موردنیاز بهره برداری از اینترنت	۱۴
۱۷	یادداشت کردن زمان ورود به فضای مجازی و شبکه های اجتماعی	۱۴
۱۸	رواج کتابخوانی در خانواده	۱۲
۱۹	ارتباطات سالم در فضای مجازی وافزایش هوشیاری خانواده	۱۲
۲۰	بازی و سرگرمی های خانوادگی	۱۰
۲۱	جلوگیری از بحث و مشاجره	۱۰
۲۲	شرکت در سازمان های مردم نهاد	۹
۲۳	ورزش و فعالیتهای جسمانی	۹

نتایج حاصل از جدول بالا نشان میدهد که دلایل حضور در فضای مجازی میتواند به دلیل احساس خستگی و سر درگمی و یا تفریح و سرگرمی باشد. استفاده مداوم از شبکه های مجازی، سلامت روانی و هیجانی خانواده را تحت تاثیر قرار داده و باعث ایجاد استرس روانشناختی همراه با احساسات منفی و حتی علایم افسردگی می گردد. با جمع بندی مصاحبه ها میتوان نتیجه گرفت که زنان بعنوان مدیران داخلی می توانند زمان های مناسب را برای کار در شبکه های مجازی مدیریت نمایند. بعنوان مثال زمانی را که وارد فضاهای مجازی می شوید و زمان خروج از این فضاها و خاموش کردن کامپیوتر، موبایل تبلت و... را یادداشت کنید. یادداشت کردن زمان ورود به فضای مجازی و شبکه های اجتماعی باعث می شود شما متوجه شوید که چند ساعت از روزتان را برای دیدن این صفحه ها صرف کرده اید. این کمک می کند که متوجه شوید چقدر زمان در فضاهای مجازی صرف می کنید در حالی که می توانستید کار بهتری انجام دهید. تا وقتی ننویسید خیلی دقیق متوجه نخواهید شد. زمان خود را محدود کنید و استفاده موثر از زمان داشته باشید. صفحه ها، کانال ها، وبلاگ ها و گروه هایی را که معمولاً بازدید می کنید، شناسایی کنید. از بیشترین بازدید به کمترین بازدید را بنویسید. معمولاً چند تا صفحه، گروه یا سایت وجود دارد که بیشتر از بقیه مورد بازدید شما قرار می گیرد. برای مثال شما ممکن است عضو فعال یک یا دو گروه در تلگرام باشید اما فعالیت خاصی در فیس بوک و اینستاگرام نداشته باشید. یکی از مصاحبه کنندگان می گوید به محض زنگ اعلان پیام ها، به سرعت به سوی موبایل خود می روم و ساعات زیادی را صرف چک کردن پیام ها می کنم. مصاحبه کننده دیگر می گوید آنقدر در گروه های مختلف عضو شده ام که متوجه گذرای زمان نمی شوم. برای مدیریت زمان کار با شبکه های مجازی بهتر است زنگ اعلان پیام های تلگرام و ایمیل و... را در حالت سکوت قرار داد. بهترین کار حذف پیام ها یا برنامه ها، صرف نظر کردن از آنها یا حداقل خاموش کردن زنگ اعلان آنها می باشد. بهتر است برنامه هایی که مورد استفاده نیستند مانند لاین، فیس بوک و... حذف شوند. برای استفاده از اینترنت یا شبکه های اجتماعی زمان بندی تعیین کرده و در واقع باید برای زمان استفاده از شبکه های مجازی محدودیت تنظیم شود. کارهایی از قبیل بیرون رفتن، انجام کارهای جدید، پیاده روی، توجه به علائق و تفریحاتی مانند انواع کارهای هنری، مطالعه، نوشتن موسیقی گوش دادن، ورزش، عکاسی و غیره میتوانند در شروع یک سبک زندگی بهتر موثر باشند. بازی های جدید، تغییر عادات غذایی خود و خانواده، فعالیت های انسان دوستانه و داوطلبانه می توانند آخرین فهرست برای تغییر سبک زندگی افراد باشند.

نتیجه گیری

یکی از زمینه های اصلی بروز مشکلات خانوادگی و اصولاً نارضایتی از زندگی مشترک، فضای مجازی و رسانه های هوشمند الکترونیکی است که تحت تاثیر تولیدات رسانه ای به وجود آمده و باعث شده تا سطح توقع و ارضاء از زندگی مشترک را به خصوص در میان نسل جوان بالا ببرد. تحت تأثیر این فضا، آنچه جوان باید از زندگی مشترک انتظار داشته باشد به نوعی تحریف می شود. نارضایتی از زندگی به کاهش روابط عاطفی و سرانجام خیانت و طلاق می انجامد. جذابیت و فریبندگی اینترنت و شبکه های مجازی در محیط خانواده باعث از هم گسیختگی ازدواج، روابط زناشویی و روابط والدین - فرزندی شده است. شبکه های اجتماعی نقش گفتگو را کم رنگ کرده و زنگ خطر جدی را برای ارتباطات انسانی به صدا درآورده است. معاشرت های اجتماعی تبدیل به معاشرت های الکترونیکی شده است. استفاده زیاد از اینترنت و فضای مجازی با پیوند ضعیف اجتماعی مرتبط است. استفاده ناصحیح و مدیریت نشده از فضای مجازی مشکلات روانی از قبیل تشویش، افسردگی، عدم اعتماد به نفس، اعتیاد اینترنتی، اضطراب، پنهان کاری، جدایی از جامعه و انزوا طلبی، طلاق عاطفی، شکست های تحصیلی،

مشکلات مالی و غیره به وجود آورده که این مسأله در نوع چگونگی روابط با اعضای خانواده تأثیر می‌گذارد. در این بین نقش کلیدی بانوان در مدیریت زمان و استفاده درست از این دستاورد بشری می‌تواند در کاهش اثرات منفی فضاهای مجازی تأثیر چشمگیری داشته باشد. از یک سو شبکه‌های اجتماعی موجب افزایش ارتباطات اجتماعی شده و از سوی دیگر نگرانی در مورد تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر روابط خانوادگی از جمله ارتباط همسران و ارتباط والدین با فرزندانشان وجود دارد. استفاده از شبکه‌های اجتماعی توسط جوانان ایرانی، سبک زندگی آنان را تغییر داده است. خودنمایی و زندگی ویتروینی از نتایج منفی شبکه‌های اجتماعی است. بحث‌های سیاسی، فرهنگی، اجتماعی، جوک، لطیفه، عکس، فیلم، موسیقی، قصه خوانی، نقد و بررسی داستان و ... مهمترین موضوعات در فضای مجازی است. تغییرات بنیادین تحت تأثیر شبکه‌های اجتماعی در ارزش‌ها، ساختار، سبک زندگی و نگرش‌های ایرانیان ایجاد شده است. ایجاد سوء تفاهم و سرد شدن روابط زوجین از نتایج و تبعات منفی شبکه‌های اجتماعی مثل فیس‌بوک و وایبر است. طلاق و افزایش آن نیز نتیجه شبکه‌های مجازی است. شبکه‌های اجتماعی اگرچه با گرد هم آوردن دوستان می‌توانند به افزایش ارتباطات انسانی کمک کنند اما تجربه، نشان می‌دهد این شبکه‌ها روابط دوستی افرادی را که در فاصله‌های جغرافیایی دور هستند، مستحکم‌تر می‌کند، اما بر روابط دوستی افرادی که در فواصل جغرافیایی نزدیک هستند، تأثیر منفی دارد. بلوتوث‌های مخرب، پیامک‌های مستهجن، دوستی‌های خیابانی، تزلزل ارزش‌ها و ارتباطات غیرمناسب، ارتباطات نامشروع، عشق‌های مجازی، فرقه‌های نوظهور انحرافی، عشق‌های مثلثی، از بین رفتن قبح روابط نامتعارف، مصرف مشروبات الکلی، چت روم‌ها، کلاهبرداری و سوء استفاده از دختران و پسران، ارائه شخصیت‌های دروغین، ازدواج‌های اینترنتی، طلاق، هرزنگاری، هم‌جنس‌گرایی، فرار از منزل، فساد و فحشاء، ایجاد شبهه در عقاید افراد، سرقت اطلاعات و اخاذی و ... از پیامدهای منفی گسترش و رواج شبکه‌های اجتماعی در بین نوجوانان و جوانان می‌باشد. گسترش فضای مجازی در حوزه رابطه فرزندان و والدین نیز تغییراتی به وجود آورده است که از جمله آن، می‌توان به این موارد اشاره کرد: کاهش نقش خانواده به عنوان مرجع، کاهش ارتباط والدین با فرزند، شکاف نسلی به دلیل رشد تکنولوژی، از بین رفتن حریم بین فرزندان و والدین و ایستادن در برابر یکی از والدین یا هر دو و غیره در بحث ازدواج، رشد و گسترش استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی مسائلی مانند ناپایداری ازدواج‌ها، تغییر الگوی همسرگزینی، افزایش روابط دختر و پسر در زمان نامزدی بدون عقد، بالا رفتن سن ازدواج و افزایش تنوع طلبی جنسی مردان و زنان و ... را به وجود آورده است. تغییراتی که ناشی از بسط و رواج استفاده از شبکه‌های اجتماعی در حوزه دینی در جامعه رخ داده، کاهش آموزه‌های دینی در خانواده، دوری خانواده از شریعت، کم‌رنگ شدن حریم‌های دینی در روابط خانوادگی و ... است. میزان استفاده از اینترنت و شبکه‌های مجازی چنان رو به گسترش است که نسل کنونی را نسل شبکه یا نسل اینترنت یا نسل وب سایت نام نهاده‌اند. نسل اینترنت تماس با دوستان و سرگرمی را نسبت به تماس با خانواده به عنوان دلیل عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی ذکر می‌کنند. جذابیت‌ها و ویژگی‌های خاص فضای مجازی آن را به محیطی برای تعاملات اجتماعی مبدل کرده است. جهان مجازی شکل دیگری از جهان واقعی است. فضای مجازی به عنوان یکی از ویژگی‌های زندگی مدرن امروزی تعریف شده است که همانند هر پدیده دیگری دارای جنبه‌ها و اثرات مثبت و منفی می‌باشد.

پیشنهادات و راهکارها

از مهمترین دلایل گسترش رو به افزون آسیب‌های جدید و نوظدید ناشی از فناوری‌های نوین و شبکه‌های مجازی، نبود آموزش از سوی خانواده و نظام آموزشی (مدارس و دانشگاه‌ها) به کودکان، نوجوانان و جوانان و عدم فرهنگ سازی صحیح است. عدم توجه کافی والدین به فرزندانشان می‌تواند یکی از دلایل روی آوردن آنها به شبکه‌های مجازی باشد. آسان‌ترین، در دسترس‌ترین و در عین حال محرمانه‌ترین فضا جهت ایجاد رابطه بین دو جنس، اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی است.

پیشگیری از آسیب‌های اجتماعی و توجه والدین به رفتار فرزندان بسیار مهم می‌باشد. اکثر والدین به دلیل عدم آشنایی با اینترنت و ظرفیت‌های آن و شبکه‌های اجتماعی مجازی و فناوری‌های نوین ارتباطی از رفتارهای آنلاین فرزندان در فضاهای مجازی اطلاعی ندارند. برگزاری جلسات آموزشی از سوی مصادر امور فرهنگی به منظور آشنا نمودن و اطلاع‌رسانی به والدین و خانواده‌ها در مورد فناوری‌های جدید به ویژه اینترنت و شبکه‌های اجتماعی مجازی و آموزش استفاده صحیح و اصولی یکی از راهکارهای مصون ماندن از آفتهای شبکه‌های مجازی می‌باشد. مدیریت زمان و برنامه ریزی یکی دیگر از راهکارهای مصونیت از پیامدهای منفی استفاده از شبکه‌های مجازی است. تشویق فرزندان و ایجاد جذابیت در نوجوانان جهت شرکت در فعالیت‌های اجتماعی و تقویت این گونه رفتارها توسط والدین، استفاده از ظرفیت‌هایی مانند رسانه‌های دیداری و شنیداری، روزنامه‌ها، مجلات و نشریات برای نهادینه شدن فرهنگ سایبری، فراهم نمودن امکانات تفریحی و ورزشی و اردوهای خانوادگی سالم و کم هزینه برای اعضای خانواده و گذراندن اوقات بیشتری با فرزندان در فضای بیرون از خانه به طوری که فرزندان از نظر عاطفی و روانی، احساس خلاء نکنند و جهت جبران این کمبود به فضای مجازی پناه‌نبرند. به طور خلاصه، نقاط قوت و ضعف و تهدیدها و فرصت‌های استفاده از شبکه‌های مجازی را می‌توان در جداول ۷ و ۸ بیان نمود. با کاهش نقاط ضعف و بهره‌گیری از نقاط قوت می‌توان شرایطی را فراهم آورد که در آن تهدیدات استفاده از شبکه‌های مجازی به فرصت تبدیل گردد و راه برای پیشرفت و استفاده اصولی از این دستاورد علمی برای دست‌یابی به اهداف والاتر هموار شود.

جدول ۷ - نقاط قوت و ضعف استفاده از شبکه‌های مجازی

ردیف	نقاط قوت	نقاط ضعف
۱	خدمت به کاربران	آسیب به فرایند رشد فردی واجتماعی
۲	ارتقاء سطح علمی	تنهایی، افسردگی، بی‌تفاوتی
۳	آگاهی از اخبار ایران و جهان	تضعیف کارکرد خانواده
۴	تهیه و توزیع اطلاعات در جامعه	احساس مسئولیت کمتر والدین نسبت به فرزندان
۵	افزایش سطح آگاهی حقوقی	افزایش انحرافات جنسی
۶	انتقال تجارب	فراموشی مسئولیتهای زندگی
۷	از بین بردن فاصله زمانی و مکانی	افزایش نزاع‌های خانوادگی
۸	اطلاع‌رسانی سریع	نشر مطالب و متون غیر اخلاقی
۹	وسعت اطلاعات	از بین رفتن عفت و حجاب
۱۰	سهولت دسترسی	آسیب‌های جسمی
۱۱	بهبود کیفیت زندگی	کاهش تمرکز
۱۲	آسودگی و سادگی کار با رایانه	اتلاف وقت
۱۳	هزینه پایین	نومیدی
۱۴	دیده شدن بیشتر موقعیت زنان	گوشه‌گیری و اختلال خواب
۱۵	افزایش دانش پزشکی و سلامت	کمبود محبت در فرزندان
۱۶	افزایش میزان مشارکت اجتماعی	نقض حریم خصوصی افراد
۱۷	به اشتراک گذاری علاقه‌مندی‌ها	تغییر سبک زندگی و ذایقه جوانان
۱۸	سهولت دسترسی	وابستگی شدید روانی و فکری به اینترنت و شبکه‌های اجتماعی
۱۹	آزادی اطلاعات و ارتباطات	دوستی‌های بدون مرز و ضابطه

جدول ۸- فرصت ها و تهدیدهای استفاده از شبکه های مجازی

ردیف	فرصت ها	تهدیدها
۱	فرهنگ سازی	متزلزل کردن ارکان خانواده
۲	نو آوری	نفوذ و تسخیر و تسلط بیگانگان
۳	تعامل	تسلط تکنولوژی رسانه بر تمام ابعاد زندگی
۴	آگاهی از آخرین دستاوردهای تکنولوژی	شایعه پراکنی و نشر اخبار کاذب
۵	مدیریت و برنامه ریزی	تهدید مصالح و منافع ملی
۶	بازار یابی و کاریابی	تسلط مادی و معنوی بر ملتها
۷	تقویت ارزش ها و باورها و اعتقادات	سرقت اطلاعات شخصی
۸	آموزش	کاهش نو آوری و خلاقیت در فرزندان
۹	تجارت و اقتصاد	استقلال پنهان کودک و نوجوان
۱۰	کشف روابط جدید	الگو پذیری و بحران هویت فردی
۱۱	انجام تحقیقات کاربردی و یافتن مشکلات با توجه به فرهنگ بومی هر استان	تضعیف اعتقادات و گسترش شبهات فکری
۱۲	ایجاد جوامع و گروه های مختلف	شکل گیری خرده فرهنگ های مختلف

برخی راهکارهای مدیریت استفاده از شبکه های مجازی

منابع:

- [2]- بشقاب های سمی ، آسیب شناسی شبکه های ماهواره ای (ا نانو . حسین . ۱۳۹۳ ، تهران-انتشارات فرهنگ اندیشه)
- [2]- بنیاد نظریه اجتماعی (کلمن جیمز. ترجمه منوچهر صیوری . ۱۳۷۷ . تهران -نشر نی)
- [4]- بررسی نقش رسانه در استحکام و آموزش خانواده و مقابله با تأثیرات منفی آن (شیخی. سمیرا و نیره السادات سعادت‌مند. ۱۳۹۳. همایش منطقه ای آسیب شناسی پدیده طلاق ، سقز، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سقز)
- [1]- بررسی عوامل اجتماعی موثر بر اعتیاد به اینترنت و پیامدهای آن (ستارزاده . داوود . ۱۳۸۶. فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی، شماره چهاردهم)
- [1]- تأثیر اینترنت بر کودکان و نوجوانان (صادقیان. عفت . ۱۳۸۴. تهران: مجله الکترونیکی نما، شماره ۴)
- [2]- فرزند من و رسانه (بیابانگرد. اسماعیل. ۱۳۸۷)
- [2]- روش های تحقیق در علوم اجتماعی (ببی ارل . ترجمه رضا فاضل . ۱۳۸۴ . تهران - انتشارات سمت
- [2]- مصرف (باکاک روبرت . ۱۳۸۱. تهران- انتشارات شیراز)
- [2]- Coordinatin- Constant touch- A global history of the mobile phone. Cambridg: icon books. Agar, j. 2013
- [2]- Coordinating face –to-face meetings in mobile network societies. Information, communication and society, Larsen, j ,Urry, j, and Axhausen, k. 2012. 11(5) . 640-658
- [4]- Internet use over time. <http://www.pewinternet.org/data-trend/internet-use-over-time>. Pew Research Center. 2014
- [3]- Movable types: youth and the Emergency of social media in Australia. Media Asia . Goggin, G and crowford, k . 2011. journal, 37 (4)
- [3]- Nokia's mms: A cultural analysis mobile picture messaging. New media society. Lillie Jonathan. 2011. 14(1). 79-80- DOI: 90.1177/14614448/1490400
- [3]- Propensity to trust and the influence of source and medium eues incredibility evaluation. Lucassen, T and Schraagen, J.M. 2012. Journal or information science, 38(6), 566-577
- [4]- The data explosion in 2014 minute by minute- Infographic. Retrieved January 16, 2016 from ACI. Info: <http://info/2014/07/12/thedata-explosion-in-2014-minute-by-minute-infographic> . Gunelius. s. 2014. july 12